

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра соціального забезпечення та управління персоналом

Затверджено

на засіданні кафедри соціального забезпечення
та управління персоналом
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № _1_ від 29.08. 2023 р.)

В.о.завідувача кафедри _____

Наталія ШЕГИНСЬКА

Силабус з навчальної дисципліни
«Соціальна філософія»,

що викладається в межах

Освітньо-професійної програми
«Управління у сфері соціального забезпечення»

другого (магістерського) освітнього рівня вищої освіти для здобувачів
з спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Назва дисципліни	Соціальна філософія
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, просп. В. Чорновола, 61
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра соціального забезпечення та управління персоналом (м. Львів, просп. В. Чорновола, 61, каб. 330)
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота 232 Соціальне забезпечення
Викладачі дисципліни	Комаринська Зоряна Михайлівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціального забезпечення та управління
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: zoriana.komarynska@lnu.edu.ua кафедра соціального забезпечення та управління персоналом (просп. В. Чорновола, 61, каб.330)
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Zoom та телеграм. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача: zoriana.komarynska@lnu.edu.ua
Сторінка дисципліни	https://econom.lnu.edu.ua/course/sotsialna-filosofia
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Соціальна філософія» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Соціальне забезпечення» для освітньої програми «Управління у сфері соціального забезпечення» другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання щодо найбільш впливових теоретичних парадигм соціальної філософії, базових категорій та понять, основних теоретичних проблем та методів соціальної філософії. Дисципліна включає огляд концепцій класичних і некласичних представників, так і процесів і інструментів, що дозволять слухачам проводити аналіз соціальних явищ сучасного суспільства.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Соціальна філософія» є формування у студентів фундаментальних знань про основні принципи і засади соціального прогресу та формування вмінь та компетенцій для подальшого їхнього застосування у науково-теоретичній та суспільно-практичній діяльності, засвоєння основних категорій та понять соціальної філософії та оволодіння соціально-філософської теорії; вдосконалення отриманих знань щодо сучасної соціальної філософії, її нових напрямків та методології соціального пізнання

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна філософія: навчальний посібник. /під. ред. В. О. Ананьїна. Київ: ІСЗЗІ НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського». 2021. 320 с. 2. Андрущенко В., Губерський Л., Михальченко М. Соціальна філософія. К.: Юніком Інтер. 2016. 3. Єрмоленко А. Соціальна філософія у структурі соціогуманітарних наук. Режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/19760/Yermolenko_Sotsialna_filosofia_u_strukturi_sotsiohumanitarnykh_nauk.pdf?sequence=1&isAllowed=y <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Вільбер К. Коротка історія всього. К.2020 5. Гейтс Б. Як відвернути кліматичну катастрофу. К. 2021 6. Гоулман Деніел. Соціальний інтелект. Нова наука про людські відносини. - Київ: КСД. 2020. 7. Гнатенко, П., Шевцов, С. Соціальна філософія та соціальна психологія: діалектика взаємовідносин. <i>Науково-теоретичний альманах Грани</i>. 2020. 23(5). С.87-95. https://doi.org/10.15421/172056 8. Фромм Е. Мати чи бути. К.: КСД, 2020. 304 с. 9. Фройд З. Невпокій в культурі. К.: Априорі, 2021. 120 с. 10. Пінкер С. Просвітництво сьогодні. К. 2019 11. Фергюсон Н. Як Захід став успішним. К. 2017 12. Хохлов В, Башлаков С., Золотарьов В. Лібертаріанська перспектива. Від посткомунізму до вільного суспільства. К. 2019 <p>Інформаційні ресурси Інтернет-мережі</p> <ol style="list-style-type: none"> 13. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського www.nbuv.gov.ua 14. Освітній дискурс: збірник наукових праць http://www.journal-discourse.com/uk/ 15. Сайт Національної парламентської бібліотеки України http://nplu.org 16. Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України http://www.gntb.gov.ua
<p>Обсяг курсу</p>	<p>24 години аудиторних занять. З них - 16 годин лекцій, 8 годин практичних занять та 66 годин самостійної роботи</p>

<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Після завершення цього курсу студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> -принципи філософського знання та змістові відмінності соціальної філософії від інших форм мислення; -специфіку особливостей та місце вітчизняної інтелектуальної соціально-філософської традиції; -основні теорії, класичні та неklasичні підходів, учення та напрямки у соціальній філософії; -особливості здійснення пошуку інформації з різних джерел; -основні категорії та поняття соціальної філософії. -праці провідних соціальних філософів XIX- XX ст.; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> -аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки -дискутувати з питань історії та теорії соціальної філософії; -виявляти причини та джерела виникнення соціальних конфліктів та шукати адекватні шляхи їх вирішення; -застосовувати свої навички критичного осмислення класичних та неklasичних соціально-філософських теорій; -аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики; -брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності <p>ПРН 1. Використовувати сучасні теорії, методологію і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних та прикладних досліджень у сфері соціального захисту.</p> <p>ПРН 2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань щодо соціального забезпечення, формулювати висновки та рекомендації щодо його впровадження.</p> <p>ПРН 17. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.</p>
<p>Ключові слова</p>	<p>Соціальна філософія, суспільство, соціальні конфлікти, функції соціальних систем, соціально – філософські концепції суспільства, типологія суспільного процесу.</p>
<p>Формат курсу</p>	<p>очний</p>
<p>Теми</p>	<p>Див. Схему курсу</p>
<p>Підсумковий контроль, форма</p>	<p>залік в кінці семестру</p>
<p>Пререквізити</p>	<p>Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Філософія», «Психологія професійної креативності», достатніх для сприйняття категоріального апарату дисципліни «Соціальна філософія»</p>
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Словесні методи (лекції, бесіди з формуванням проблемних завдань, дискусії); наочні методи (мультимедійні презентації); проблемно-пошукові (виконання завдань самостійної роботи; робота у групах (розробка проєктів); виконання індивідуальних завдань (написання есе)</p>

<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Комп'ютер, мультимедіа</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Практичні/самостійні (презентація з основного питання чи усна доповідь-опонування (до 5-ти балів); доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ, участь у дискусіях, аналіз джерельної і монографічної літератури, письмові завдання (до 3-х балів) - 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40 • Індивідуальне завдання 20% семестрової оцінки (підготовка есе за визначеною тематикою): максимальна кількість балів- 20 • Контрольні заміри: написання підсумкової контрольної роботи 30% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів - 30 <p>Підсумкова максимальна кількість балів: 100</p> <p>Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, тестові завдання, індивідуальна практична робота)</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>

<p>Питання для підсумкової контрольної роботи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна філософія, як наука: предмет і функції. 2. Головні напрямки сучасної соціальної філософії. 3. Специфіка предмету соціальної філософії та її основні категорії. 4. Місце соціальної філософії в системі наукового знання. 5. Бінарність соціальної філософії. 6. Функції соціальної філософії. 7. Гуманістична спрямованість соціальної філософії. 8. Суспільство, як система і соціальний засіб буття людини. 9. Структура суспільства. 10. Підходи до розгляду історії людства. 11. Закони розвитку і функціонування соціальних систем. 12. Основні функції соціальних систем. 13. Суспільство в історичному розвитку людства. 14. Типологія суспільного процесу. 15. Наука та її роль в суспільстві. 16. Основні сфери життєдіяльності людей у суспільстві. 17. Соціальні конфлікти в сучасному суспільстві. 18. Соціально – філософські концепції суспільства. 19. Концепції інформаційного суспільства. 20. Сфери суспільного життя та їх загальна характеристика. 21. Політична система суспільства. 22. Особливості духовної культури українського суспільства 23. Екологічна безпека сучасного суспільства. 24. Специфіка воєнно-наукового пізнання. 25. Буття людини як проблема соціальної філософії. 26. Соціальні конфлікти в сучасному суспільстві. 27. Глобалізація сучасного світу і людина. 28. Проблеми забезпечення безпеки України в інформаційній сфері. 29. Соціальні революції та їх закономірності. 30. Суспільний прогрес та його критерії. 31. Соціальне насильство, його форми та історичне значення. 32. Причини, джерела виникнення війн та класифікація війн. 33. Сучасні теорії суспільної ролі воєн в історії людства. 34. Місце і роль армії та інших силових інститутів в суспільстві. 35. Пріоритет безпеки особистості в загальній системі національної безпеки
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу

Тиж- день, год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльност і (заняття)	Література, ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконан ня
1	<p>Тема 1. Соціальна філософія як соціогуманітарна дисципліна Традиційне філософування та соціально-філософська проблематика. Гуманістична спрямованість соціальної філософії. Поняття предмету соціальної філософії Соціальна філософія як систематизація соціальних проблем в історії філософії.. Соціальна філософія і наука. Соціальна філософія в системі гуманітарних наук. Співвідношення соціальної філософії та соціальної психології, соціології, історії, релігієзнавства, політології, правознавства, антропології, культурології та ін. Методологічні засади, принципи і категорії соціальної філософії. Функції соціальної філософії та зростання її значення у процесах державотворення в Україні.</p>	<p>Лекція – 2 год Самостійна робота- 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 13</p>	<p>Підготовка конспекту/презентації з питань самостійного опрацювання</p>	<p>Один тиждень</p>
2	<p>Тема 2. Історична генеза соціальної філософії Соціально-філософські погляди мислителів Стародавнього Сходу. Природа суспільства і людини, проблема держави у мислителів Стародавньої Греції та Риму. Обґрунтування космосу, людини та суспільства в епоху</p>	<p>Лекція – 2 год Практичне заняття – 2 год Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 9, 10, 11</p>	<p>Доповіді, презентації</p>	<p>два тижні</p>

	<p>середньовіччя. Соціально-філософські погляди мислителів доби Відродження та Нового часу. Просвітительство та теорії суспільного договору. Соціально-філософські погляди І.Канта і Г. Гегеля. Соціальна філософія марксизму та її критики. Соціальні пошуки школи "філософії життя". Проблеми соціальної філософії в неокантіанстві та неогегельянстві.</p>				
3	<p>Тема 3. Постмодернізм та соціальна філософія. «Структурна антропологія» К.Леві-Строса: дослідження соціокультурних явищ. Три види гуманізму. Структуралізм та постструктуралізм. Етапи творчої еволюції М.Фуко: 60-ті роки «археологія знання», 70-ті – «генеалогія влади», дослідження дискурсивних форм регламентації поведінки людини. 80-ті – «естетика існування». «Наглядати і карати» становлення дисциплінарного суспільства. Постмодерн філософія завершеного проекту Модерна. Ю.Габермас дискусія з постмодерністами</p>	<p>Лекція – 2 год Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 5, 6, 7</p>	<p>Підготовка конспекту/презентації з питань самостійного опрацювання</p>	<p>один тиждень</p>
4	<p>Тема 4. Природа і суспільство. Філософсько-світоглядний зміст проблеми ставлення суспільної людини до природи, її специфіка і значення для сучасної науки і практики. Природа як неодмінна передумова існування людини і суспільства. Головні гіпотези виникнення, побудови та</p>	<p>Лекція – 2 год Практичне заняття – 2 год Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 4, 5</p>	<p>Доповіді, презентації, підготовка дискусії</p>	<p>два тижні</p>

	<p>існування Всесвіту. Проблема походження життя на Землі. Географічне середовище та його роль в житті суспільства. Географічний детермінізм. Вчення В. Вернадського про ноосферу. Історичні форми єдності суспільства і природи. Основні принципи гуманістичного природокористування. Екологічна проблема та її глобальний характер. Народонаселення як передумова і суб'єкт історичного процесу. Демографічна проблема як глобальна проблема. Синергетика як новий діалог людини з природою. Поняття суспільства в соціальній філософії. Системний погляд на суспільство. Суспільство і соціум. Аспекти і рівні системного дослідження суспільства. Особливість природних і соціальних систем.</p>				
5	<p>Тема 5. Проблема людини соціальної філософії. Місце проблеми людини в системі філософського знання. Філософська антропологія як напрям філософії ХХ ст. і метод пізнання реальності. Антропологічні пошуки М. Шелера та М. Бубера. Антропоцентризм, космоцентризм, геоцентризм та соціоцентризм. Основні доктрини антропогенезу: теологічна версія, діяльно-трудова теорія, біо-психологічна (З. Фройд), символічна (Е. Кассірер). Антропологічний вимір міфу. Міф як соціальний,</p>	<p>Лекція – 2 год Самостійна робота – 10 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12</p>	<p>Підготовка конспекту/презентації з питань самостійного опрацювання</p>	<p>один тиждень</p>

	<p>культурний та антропологічний феномен. Соціальна міфологія ХХ ст. Природа і сутність людини. Психофізичне та соціальне в людині. Основні закономірності історичного розвитку особистості. Співвідношення понять "особа", "особистість", "індивід", та "індивідуальність".</p>				
6	<p>Тема 6. Філософська антропологія Філософська антропологія як напрям філософії ХХ ст. і метод пізнання реальності. Антропологічні пошуки М. Шелера та М. Бубера. Антропоцентризм, космоцентризм, геоцентризм та соціоцентризм. Буття людини як специфічний спосіб її існування. Проблема життя і смерті. Типологія ставлення до смерті в європейській традиції. Гендерна філософія. Розум, воля та емоції як компоненти суб'єктивності людини. Віра як феномен. Філософська віра. Персоналістська тенденція в українській філософській традиції.</p>	<p>Лекція- 2 год Практичне заняття – 2 год Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10</p>	<p>Доповіді, презентації, підготовка дискусії, виконання есе Ведення Глосарію на сторінці дисципліни Мудл</p>	<p>Два тижні</p>
7	<p>Тема 7. Філософські проблеми розвитку науки і техніки. Соціально-філософський зміст понять "наука і техніка". Наука як об'єкт філософського аналізу. Наука як система знань, цінностей, вид діяльності. Наука і філософія: діалектика взаємодії. Наука як соціальний інститут і чинник розвитку суспільства.</p>	<p>Лекція- 2 год Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 5, 6, 10, 11, 12</p>	<p>Підготовка конспекту/презентації з питань самостійного опрацювання</p>	<p>Два тижні</p>

	Походження і природа техніки. Техніка як соціальний феномен. Історична генеза взаємодії, науки і техніки. Технологічний, соціальний та особистісний вимір розвитку науки і техніки. Потреби й інтереси як мотивація розвитку науки і техніки.				
8	Тема 8. Філософія політики Політика як вираз соціальної взаємодії. Політичне панування. Структура і функція політики: організації, відносини, політична свідомість. Політика і влада. Соціальні джерела влади Політичне життя. Політичне життя і економіка. Політична культура: проблеми і суперечності її становлення та розвитку. Політика і мораль. Політична система	Лекція- 2 год Практичне заняття – 2 год Самостійна робота – 8 год	Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 6, 7, 10, 11	Доповіді, презентації, підготовка дискусії, захист індивідуальної практичної роботи, написання підсумкової модульної контрольної роботи	
	Разом:	Лекції – 16 год Практичні/ семінарські – 8 год Самостійна робота – 66 год			

Доцент кафедри соціального забезпечення
та управління персоналом

Зоряна Комаринська